

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филозофског факултета у Београду од 1. јуна 2017. изабрани смо у комисију за припрему извештаја о кандидатима који се буду пријавили на конкурс и предлагању кандидата за избор у звање **ванредног професора** за ужу научну област **класичне науке** (тежиште истраживања **латинска лингвистика**) на Одељењу за класичне науке, са пуним радним временом, на одређено време од пет година.

На конкурс објављен у *Пословима* 31. маја 2017. пријавио се један кандидат, др Борис Пендељ, доцент на Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду.

По прегледу конкурсног материјала, комисија подноси Већу следећи

ИЗВЕШТАЈ

Борис Пендељ рођен је 5. септембра 1964. у Вуковару. Гимназију је завршио у Осијеку, а основне студије класичних наука на Филозофском факултету у Београду 1990. Магистарску тезу »Рецепција Цицеронових беседничких списа код Срба (беседе)« одбранио је 1997, а докторску дисертацију »Језик и стил Цицеронове Друге Филипике: уверљивост неизговорене беседе« 2008. године на Филозофском факултету под менторством проф. др Марјанце Пакиж.

Од 1991. радио је у Филолошкој гимназији у Београду као професор класичних језика. Септембра 1993. изабран је за асистента приправника на Одељењу за класичне науке Филозофског факултета у Београду. У звање асистента унапређен је 1997, а у звање доцента 2008; у ово звање поново је изабран 2013. године.

*

У звању доцента на нашем факултету др Борис Пендељ је као свој главни допринос класичним наукама дао књигу Марко Тулије Цицерон, *Друга Филипика против Марка Антонија*, Београд: Федон, 2013. Посреди је превод једне од главних беседа Цицеронових (која, упркос свом класичном статусу, није била целовито преведена на српски језик), праћен изворним текстом, уводом, коментаром и неколиким апендиксима. Под старост иступајући као бранилац закона, државе и њених установа, а противник самовоље

ослоњене на спрегу новца и оружане силе, Цицерон је у *Другој Филипици* на особит начин сумирао и своју властиту каријеру државника и говорника. Иако никад неодржана у облику у којем је имамо, ова велика беседа је (како сведоче извори) убрзо по свом настанку одиграла, врло ефикасно, улогу политичког памфлета, колајући међу читаоцима из широког круга заинтересованих за политичке прилике у Риму иза Цезаровог убиства. У складу са том својом наменом, беседа је оштра, пуна гнева, па и личне озлојеђености на Марка Антонија, самозваног настављача Цезарове диктатуре. Страшне прилике које су владале у оним тренуцима, као и њихови узроци и развитак, укључујући дугогодишњу историју личних односа Цицеронових са Марком Антонијем и Јулијем Цезаром – то су главне теме предговора овој књизи и подробнога коментара уз беседу, заснованог на компетентном читању расположивих извора (међу које спадају и Цицеронова писма из критичног периода) и одличном познавању традиционалних и савремених интерпретација. На другој страни, др Борис Пендељ је нарочито успео да из више углова, у различитим сегментима који чине ову књигу, осветли једну кључну књижевноисторијску чињеницу: да *Друга Филипка* и поред све своје острашћености представља узор говорништва схваћеног као ствар рационалне, контролисане и одмерене вештине. У самоме преводу, др Борис Пендељ се показао и као велик зналац Цицероновог језика и стила, и као одличан српски стилист. Противречје између свега што је у *Другој Филипици* патетично и што је контролисано, што је претерано и што је дозирано, он преноси савременом читаоцу на један крајње сугестиван начин. Нема сумње да се квалитет овог изузетно успелог превода дугује донекле и томе што преводилац суверено зна старије српске преводе из Цицерона, којима се у своје време много бавио.

Цицерону су посвећене и две студије које је др Борис Пендељ написао у сарадњи с нашом колегиницом др Драганом Димитријевић: »Семантички потенцијал именице *stomachus* и њених изведеница у Цицероновим делима«, *Lucida intervalla* 44 (2015), 53–75, и »Херојство нових генерација: ἀριστεία у Цицероновим писмима Атику«, *Lucida intervalla* 45 (2016), 41–55. Ова два рада на узоран начин демонстрирају значајну интерпретативну корист која се има од лексиколошких студија постављених на размеђе историје језика и историје идеја. Комбинујући традиционална филолошка знања и методе рада на тексту са неким од савремених поставки и претпоставки у области лексиколошко-семантичких проучавања, колеге Пендељ и Димитријевић постигле су занимљиве и релевантне резултате: пошло им је за руком да, с погледом на учесталост извесних кључних термина, њихову дистрибуцију у Цицероновом корпусу и њихов »семантички потенцијал«, идентификују неке црте Цицероновог идиолекта – што у домену испитивања језика и стила са дистанце од цигло две хиљаде година представља несумњив и леп успех.

Др Борис Пендељ учествовао је на Међународној научној конференцији Античка драма (Београд, 31.10–1.11.2008.) са саопштењем »Драмска средства у Цицероновим беседама: љубавне афере Марка Антонија у Другој Филипици (44–46) и Марка Целија Руфа у Беседи у одбрану Целија (37–38)«. У овом саопштењу, које је у целости објављено у *Lucida intervalla* 39 (2010), 39–43, аутор проучава реторска средства којима се Цицерон служи како би извргао руглу и осуди свог великог противника, а учинио симпатичним (младалачки

несташним!) свога брањеника. Излази да се беседник у оба случаја поиграо варирањем извесних мотива позоришног порекла, па и самим речником римске комедије, водећи притом рачуна о томе како ће његова публика (која је у два прилика била битно различита) препознати сцене и реплике из позоришних комада који су се већ у оно доба убрајали у класике римске сцене. — Једно новије саопштење др Бориса Пендеља, са Симпозијума Античка драма (Београд, 22–23.11.2016.), рецензирано је и примљено за штампу у актима тога скупа, под насловом »Римска комедиографија и епистолографија; екскламативни акузатив у Цицероновим писмима Атику (V–X)«.

У периоду 2014–2016. др Борис Пендељ је као члан пројектног тима радио на пројекту »Римско и рановизантијско присуство на тлу Србије: Презентација и интерпретација изворне грађе«, подржаном од Министарства културе Републике Србије.

Др Борис Пендељ члан је уређивачког одбора научног часописа *Lucida intervalla* (2002–).

*

Др Борис Пендељ је држао и држи наставу на различитим нивоима студија класичних наука на нашем факултету. У том оквиру он је, годинама већ, ексклузивно задужен за рад са студентима прве године Класичних наука на предмету Латински језик I. Овај предмет, који спада у најтеже наставне послове на нашем одељењу, спроведен је његовом руком кроз крупне промене које је изискивала реформа наших основних студија, и до данас уобличен у узоран иницијални течај једног класичног језика. Поред овога, др Борис Пендељ је на основним студијама класичних наука изводио наставу на предметима Латински II, Историјска граматика латинског језика, Латински за историчаре. — На мастер студијама класичних наука др Борис Пендељ је био ментор за три рада, а члан комисије за још осам. Задужен је за наставу на следећим предметима: Историја класичних језика, Методологија научног рада, Практични увод у академско писање. — На докторским студијама др Борис Пендељ је ментор једноме докторанду чији је рад на дисертацији у току, а био је члан трију комисија за оцену докторске дисертације и двеју комисија за одбрану теме. Задужен је за наставу на следећим предметима: Варијетети грчког и латинског језика, Језичке и стилистичке карактеристике Цицеронових писама, Класични језици у контакту, Класични језици у ширем историјско-компаративном контексту. Студентска евалуација његовог рада константно је висока, с просечном оценом 4,78 у периоду 2008–2013.

У два мандата (2010–2013, 2013–2016) др Борис Пендељ је вршио функцију председника управног одбора Асоцијације за класичне студије Србије, а сада је члан тог одбора. У широј стручној средини др Борис Пендељ је врло познат и цењен као спиритус мовенс националног такмичења у знању латинског језика за ученике средњих школа у организацији Министарства просвете, Асоцијације за класичне студије и Филозофског факултета. О том обимном и значајном послу, на којем се већ годинама (почев од 2007.) ангажује као главни организатор и као састављач/оцењивач тестова, он је дао и меродавно саопштење: »Средњошколско такмичење у знању латинског, 2009–2013: подаци и поуке«, објављено у *Lucida intervalla* 43 (2014), 217–225. — Осим тога, био је аутор и реализатор

акредитованих програма стручног усавршавања наставника »Креативна настава класичних језика« (при Асоцијацији за класичне студије Србије и Одељењу за класичне науке Филозофског факултета, 2007–2015) и »Curriculum integratum: латински језик у корелацији са другим предметима средњошколског курикулума« (при Датадидакти, 2014–2015).

Високо мишљење које о његовом наставничком раду и лику константно исказују сарадници, студенти и колеге у струци чини да у домену латинске наставе за одрасле почетнике др Борис Пендељ данас представља несумњиво најискуснијег и најугледнијег активног наставника у Србији.

Као наставник Одељења за класичне науке на нашем факултету, др Борис Пендељ је био члан Комисије ННВ за студентска питања (2009–2012) а потом и њен председник (2012–2015), као и члан Комисије ННВ за наставу (2012–2015, 2015–).

*

Имајући у виду квалитет и резултате кандидатовог досадашњег рада, ми сматрамо да он обилно испуњава услове конкурса. Зато са задовољством предлагемо Већу да се **др Борис Пендељ** изабере у звање ванредног професора за ужу научну област класичне науке (тежиште истраживања латинска лингвистика).

Београд, 11. јуна 2017.

Чланови комисије:

Др Војин Недељковић, ванредни професор

Др Гордан Маричић, ванредни професор

Др Марјанца Пакиж, пензионисани професор
Филозофског факултета у Београду